

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

BSA II-021-151/20

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS - 173 - 372 / 20
Data wpływu.....17.06.2020.....

Warszawa, dnia 10 czerwca 2020 r.

Do druku nr 388

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 27 maja 2020 r., SPS-WP-173-97/20 działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (j.t. Dz.U. z 2019r. poz. 825) w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw.*

Z poważaniem

Dr hab. Małgorzata Manowska

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

**Uwagi Sądu Najwyższego
do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych
innych ustaw (druk nr 388)**

Niniejsza opinia dotyczy rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 388), który został przesłany Pierwszemu Prezesowi SN przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 27 maja 2020 r., nr SPS-WP-173-97/20.

1. Uwagi ogólne

Proponowane w projekcie zmiany ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 110 ze zm.), cyt. dalej jako p. r. d., ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2019 r. poz. 341 ze zm.) cyt. dalej jako u. k. p. oraz innych ustaw głównie zmierzają do:

- uproszczenia warunków i trybu rejestracji pojazdów, a w konsekwencji zmniejszenia kosztów i obciążeń administracyjnych dla posiadaczy pojazdów,
- rezygnacji z obowiązku posiadania przy sobie i okazywania na żądanie uprawnionego organu kontroli ruchu drogowego prawa jazdy;
- uproszczenia przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w powiązaniu z systemem teleinformatycznym centralnej ewidencji pojazdów;
- zmiany przepisów o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne w celu dalszego rozwoju usług świadczonych obywatelom za pośrednictwem publicznej aplikacji mobilnej.

2. Uwagi szczególne

2.1. W ramach odformalizowania postępowania w przedmiocie rejestracji pojazdów przewiduje się:

- zniesienie obowiązku wydawania karty pojazdu w procesie pierwszej rejestracji pojazdu (art. 72 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2, art. 77, art. 78 ust. 1, 1a i 3, art. 78b pkt 2, art. 80, art. 80b ust. 1 pkt 8 lit. c oraz art. 80d ust. 4 pkt 2, ust. 6 i ust. 7 pkt 1 p. r. d.);
- zrezygnowanie z obowiązku posiadania nalepki kontrolnej (art. 71 ust. 2, art. 73 ust. 1 i 2b–3a, art. 75 ust. 2, art. 76 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz b i pkt 2 oraz ust. 4 pkt 2, art. 78b pkt 1, art. 79c oraz art. 80b ust. 1 pkt 9 p. r. d.);

- wprowadzenie możliwości zachowania dotychczasowego numeru rejestracyjnego pojazdu przy przerejestrowaniu pojazdu, jeżeli pojazd był zarejestrowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i posiada tablice zgodne z przepisami oraz utrzymane w należytym stanie i czytelne (art. 73 p. r. d.);
- wprowadzenie możliwości rejestracji pojazdu lub czasowej rejestracji pojazdu na wniosek właściciela pojazdu przez organ rejestrujący właściwy również ze względu na miejsce czasowego zamieszkania (art. 73 i art. 74 p. r. d.);
- wprowadzenie możliwości czasowej rejestracji pojazdu również przez starostę właściwego dla miejsca zakupu lub odbioru pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 74 p. r. d.);
- powiązanie czasowej rejestracji pojazdu w celu wywozu za granicę z czynnością wyrejestrowania pojazdu z urzędu, pod warunkiem złożenia oświadczenia przez właściciela pojazdu odbierającego pozwolenie czasowe, że pojazd zostanie wywieziony za granicę (art. 79 ust. 3b, art. 74 ust. 6 p. r. d.);
- zniesienie obowiązku zwrotu pozwolenia czasowego po upływie terminu czasowej rejestracji pojazdu (art. 74 ust. 5 p. r. d.);
- rozszerzenie katalogu pojazdów wycofywanych z ruchu, m. in. wprowadzenie możliwości czasowego wycofania z ruchu samochodu osobowego w związku z koniecznością wykonania naprawy pojazdu wynikającej z uszkodzenia zasadniczych elementów nośnych konstrukcji (art. 78a p. r. d.);
- zniesienie obowiązku przedkładania do rejestracji pojazdu dowodu własności, jeżeli od poprzedniej ostatniej rejestracji pojazdu nie nastąpiła zmiana w zakresie własności pojazdu (art. 72 p. r. d.);

Zmiany te są w pełni uzasadnione, gdyż nie tylko w istotny sposób odformalizują proces rejestracji pojazdów, ale także zminimalizują uciążliwość właścicieli pojazdów, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa obrotu pojazdami i ich udziału w ruchu. Dane, które dotychczas są utrwalane w różnych dokumentach, będą zapisywane w systemach teleinformatycznych. Przykładowo, historia pojazdu jest odnotowywana w centralnej ewidencji pojazdów i jej sprawdzenie jest możliwe przez organy rejestrujące pojazdy, organy podatkowe, zakłady ubezpieczeń i organy kontroli ruchu drogowego, a także przez właścicieli pojazdów za pośrednictwem portalu obywatel.gov.pl.

2.2. Zwolnienie z obowiązku posiadania przy sobie i okazywania na żądanie uprawnionego organu kontroli ruchu drogowego prawa jazdy dotyczy tylko osób, którym nadane w Rzeczypospolitej Polskiej uprawnienia do kierowania pojazdami są stwierdzone wydanym w kraju prawem jazdy lub pozwoleniem na kierowanie tramwajem (art. 38 p. r. d.). Ograniczenie zwolnienia tylko do tej kategorii osób związane jest z tym, że informacje dotyczące uprawnienia do prowadzenia pojazdów tych osób są gromadzone w centralnej ewidencji kierowców.

2.3. Rezygnacja z obowiązku posiadania przy sobie prawa jazdy wymusiła zmiany w zakresie zatrzymania tego dokumentu i jego zwrotu. Wprowadzony został nowy rodzaj zatrzymania prawa jazdy, tzw. zatrzymanie elektroniczne, polegające na wprowadzeniu przez

uprawniony organ kontroli ruchu drogowego informacji o zatrzymaniu prawa jazdy do centralnej ewidencji kierowców (art. 135 p. r. d.). Fizyczne zatrzymanie prawa jazdy zostało ograniczone do prawa jazdy wydanego przez państwo inne niż Rzeczpospolita Polska (art. 135b p. r. d.).

Z przyczyn zatrzymania prawa jazdy trafnie wyłączono jego zniszczenie w stopniu powodującym nieczytelność, podejrzenie podrobienia lub przerobienia oraz wydanie postanowienia lub decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy oraz orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów lub wydanie decyzji o cofnięciu uprawnienia. W wypadku zniszczenia prawa jazdy istnieje możliwość ustalenia jego nieczytelnej treści w centralnej ewidencji kierowców, a gdy zachodzi podejrzenie jego podrobienia lub przerobienia, wówczas zatrzymanie następuje w trybie przepisów kodeksu postępowania karnego; stanowi wówczas dowód popełnienia przestępstwa z art. 270 §1 kodeksu karnego.

Niezrozumiałe jest pozostawienie przyczyny zatrzymania prawa jazdy polegającej na upływie terminu ważności prawa jazdy (art. 135 pkt 1 lit. d p. r. d. i art. 102 ust. 1 pkt 1 u. k. p.). Upływ okresu, na jaki zostało wydane prawo jazdy (art.13 u. k. p.) powoduje, że takie prawo jazdy nie stwierdza posiadania uprawnień do prowadzenia pojazdów; nie wywołuje ono żadnych skutków prawnych i nie ma potrzeby jego zatrzymania. Tę przyczynę zatrzymania prawa jazdy należałoby także usunąć z art. 102 ust. 1 pkt 1 u. k. p.

2.4. Warto byłoby poprawić błąd występujący w art. 135 pkt 1 lit. a p. r. d., w którym przewidziany jest obowiązek zatrzymania prawa jazdy w razie uzasadnionego podejrzenia, że kierujący znajduje się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu. Zgodnie z art. 2 pkt. 20 p. r. d. kierującym jest osoba, która kieruje pojazdem lub zespołem pojazdów, a także osoba, która prowadzi kolumnę pieszych, jedzie wierzchem albo pędzi zwierzęta pojedynczo lub w stadzie. Literalne brzmienie art. 135 pkt 1 lit. a p. r. d. w kontekście tej definicji, nakazuje policjantowi zatrzymanie prawa jazdy osobie, o ile znajdując się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu, która prowadzi kolumnę pieszych, jedzie wierzchem albo pędzi zwierzęta pojedynczo lub w stadzie. Zatrzymanie prawa jazdy w takiej sytuacji pozostaje w sprzeczności z celami tej instytucji, którymi są niezwłoczne odsunięcie danej osoby od udziału w ruchu (cel bliższy) oraz zapewnienie wykonania przyszłego orzeczenia o zakazie prowadzenia pojazdów (cel dalszy, perspektywiczny). Dla prowadzenia kolumny pieszych, jazdy wierzchem albo pędzenia zwierząt pojedynczo lub w stadzie, nie jest wymagane posiadanie uprawnień stwierdzonych prawem jazdy oraz wobec takiej osoby nie może być orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów. Posiadanie uprawnienia jest wymagane do kierowania motorowerem, pojazdem silnikowym lub zespołem pojazdów składającym się z pojazdu silnikowego i przyczepy lub naczepy (art. 4 ust.1 u. k. p.). Wprawdzie w art.45 ust. 1 pkt 1 p. r. d. zabrania się prowadzenia kolumny pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt osobie w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu i zachowanie takie stanowi wykroczenie określone w art. 97 k. w., lecz w tym ostatnim przepisie nie ma postanowienia, że sąd może orzec zakaz prowadzenia pojazdów. Zgodnie bowiem z art.

29 § 2 k. w. środki karne można orzec, jeżeli są one przewidziane w przepisie szczególnym, a orzeka się je, jeżeli przepis szczególny tak stanowi.

Poza tym regulacja ta narusza zasadę proporcjonalności, powodując nadmierną dolegliwość dla takiej osoby, prowadząc niekiedy do pozbawienia jej możliwości wykonywania zawodu, np. gdy wykonywała zawód kierowcy. W związku z tym zatrzymanie prawa jazdy w tej sytuacji staje się środkiem represyjnym.

W związku z powyższym w art. 135 pkt 1 lit a p. r. d. należałoby dookreślić, że chodzi o kierującego pojazdem i taką samą zmianę należałoby wprowadzić do proj. art. 135a.

2.5. W związku z zamierzonym wprowadzeniem tzw. elektronicznego zatrzymania prawa jazdy proponuje się uchylenie § 3 w art. 43 k.k. i § 3 zd.2 i 3 art.29 k. w., które stanowią, że orzekając zakaz prowadzenia pojazdów, sąd nakłada obowiązek zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdu i do chwili wykonania obowiązku nie biegnie okres, na który orzeczono zakaz. Mając na uwadze, że sąd niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia zawierającego zakaz prowadzenia pojazdów przekazuje informację do centralnej ewidencji kierowców (art. 100ae ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 100aa ust. 4 pkt 11 p. r. d.), a organ kontroli ruchu drogowego w trakcie kontroli sprawdza dane dotyczące kontrolowanego kierowcy w tej ewidencji, odpada obawa, że może on uczestniczyć w ruchu drogowym, mimo orzeczonego zakazu i tym samym nie stosując się do zakazu, gdyż fakt ten zostanie ujawniony w toku kontroli. Regulacja w art. 43 § 3 i art. 29 § 3 zd. 2 i 3 k. w. miała sens w sytuacji, gdy nie było możliwości ustalenia w trakcie kontroli, że wobec kierującego został orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów.